

A szegedi főispánváltozás.

— Rövidesen kinevezik az új főispánt. —

(Saját tudósítónktól.) Dr. Dobay Gyula főispán lemondásának elfogadásával egyidejűleg a kormány dr. Kelemen Béla kerületi kormánybiztos bízta meg a főispáni hatáskör ideiglenes ellátásával. A városházán azt az információt kapjuk, hogy a főispáni közigazgatási teendőket dr. Somogyi Szilveszter polgármester fogja végezni. A törvény így intézkedik, hogy főispán-változás esetén, ha az állás még nincs betöltve, a törvényhatóság első tisztviselője, tehát megyében az alispán, városban a polgármester helyettesíti a főispánt, mivel azonban a jelen esetben a kormány a főispáni hatáskör ideiglenes ellátásáról is rendelkezett már dr. Kelemen Béla megbízásával, hozzá fordultunk fölvilágosításért.

— Mindössze csak pár napról van szó, mondotta a kerületi kormánybiztos, föltétlenül intéztem a kormányhoz, hogy a főispáni állás mielőbb betöltessék.

Néhány napig kell tehát csak végezni a főispán feladatait s a kerületi kormánybiztos nagy elfoglaltsága miatt segédkezik ebben a polgármester.

Közöltük a távozó főispánnak a polgármesterhez intézett búcsúzólevelét. Erre a polgármester a következő válaszlevelet intézte:

Méltóságos

Dr. Dobay Gyula kormánybiztos h. urnak.

A magyarra hajló nehéz és nagy idők egyik válságos szakának munkáját városunkban befejezve, Méltóságod távozik közigazgatásunk éléről és elhagyván állását, búcsúzóval fordul a törvényhatóság közönségéhez — melynek nagyobb része a hála és bizalom érzésével ragaszkodott hozzá — s a város tisztikarához,

mely Méltóságod működéséhez szeretetnek és tiszteletnek érzését fűzi.

Fogadja viszont a közönség és tisztikar búcsúdvözlését, ama hő kívánságunk kifejezésével, hogy Méltóságod értékes működése továbbra is megmarad nekünk.

Sorssujtotta nemzetünk, ha lassan is, de közeledik ahhoz a nyugvóponthoz, hol a rend és szabadság megfér egymással. A törvény tekintélyének, a személy- és tulajdon-biztosságának ez képezi legfőbb alapját. Különböző utakon, de minden becsületes magyar ember e cél felé törekszik.

Több század óta van hazánkban is az embereknek egy osztálya, mely politikában és minden egyéb téren szeretettel csüggy minden, ami régi s újításokhoz, ha ész-okok meggyőzik is, csak aggodalommal járul hozzá. Szintén találkozzunk az emberek egy másik osztályával, mely vérmes reményű, merészen számít s a létezővel soha sincs megelégedve. Mindkét osztály érzelmeiben van, amit helyeselni kell, de mindkettő legértékesebb egyenői azok, kik közel állanak a közös határhoz. Ily értéket ismertünk meg a távozóban s ez teszi nekünk nehezzé a váltást.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletünk őszinte kifejezését.

Szeged, 1919 október 25.

Dr. Somogyi Szilveszter polgármester.

Dr. Dobay Gyula szombaton már nem jelent meg hivatalában. A városi tisztviselők testületileg fognak tőle elbúcsúzni. Egyesületük választmányi ülést tart, amelyen megállapítják, hogy mikor és milyen módon történjék a búcsúzás.

Kiállítást rendeznek az iparosok.

— Megalakul az iparosok fogyasztási és hitelszövetkezete. —

(Saját tudósítónktól.) A szegedi Ipartestület előjárósága pénteken délután 5 órakor Pálffy Dániel elnöke alatt rendkívüli ülést tartott. Az ülésen két nagyon fontos tárgy szerepelt.

A Delmagyarország részletesen beszámolt Balogh Péternek indítványáról, amelyet az előjáróság legutóbbi ülésén jelentett be az iparosok fogyasztási és hitelszövetkezetének megalakítása tárgyában. Az előjáróság helyesléssel fogadta az indítványt és egy bizottságot küldött ki az előkészítő munkálatok végzésére és az alapszabálytervezet kidolgozására. A pénteki ülésen számolt be a kiküldött bizottság munkálatairól. Az előjáróság határozatilag kimondta, hogy megalakítja a Szegedi Ipartestület Anyagbeszerző-, Ellátó- és Hitelszövetkezetét. A Szövetkezettel azt célozzák a kisiparosok, hogy a szükséges nyersanyagot és az üzem folytatásához netalán szükséges tőkét ne a közvetítő kereskedelem, vagy más bankok

utján, hanem saját intézetüktől beszerzési, illetőnköltségi áron szerezhessek meg.

Az asztalosok elhatározták, hogy az Ipartestület nagytermében kiállítást rendeznek, amelyen elsősorban butorokat fognak kiállítani és árusítani, továbbá olyan ipartermékeket, amelyeket eredetileg a külföldről importáltak, de amelyeket a blokádkövetkeztében hazai anyagokból és hazai szerszámokkal készítettek. A kiállítás tehát hadicikkellé fog bumentatni és megnyitását karácsonyra tervezik.

Az előjáróság végül Lippai János pénztárnok fegyelmi ügyével foglalkozott. Az esőfoku ipari hatóság tudvalevőleg megsemmisítette az előjáróságnak azt a határozatát, amellyel Lippai a munkakönyv adatainak valóságnak meg nem felelő bejegyzéseért csupán 200 korona pénzbírságra ítélte és állásába visszahelyezni rendelte, hanem az elnökség első határozatát nyilvánította érvényesnek, amely Lippait állásától függesztette. Az iparhatóság azzal indokolt döntést, hogy csakis a közgyűlés hivatott határozni a felfüggesztés, illetve a visszahelyezés ügyében. Az előjáróság ennél fogva elhatározta, hogy legközelebb rendkívüli közgyűlést hív egybe Lippai fegyelmi ügyének tárgyalására.

Mit csinál a leszámoló-hivatal?

— Villax Béla hivatalfőnök tévedése. —

Mit csinál a leszámoló-hivatal? címmel a „Szegedi Napló“ október 22-i számában egy cikk látott napvilágot Villax Béla Máv. igazgatóhelyettes, a hivatal visszatért vezetőjével lefolytatott interjú alapján. Három napon át a cikkre vonatkozólag helyreigazítás nem jelent meg, így hát kénytelen vagyok vele a nyilvánosság előtt foglalkozni.

Nem célok vitakozni a hivatal vezetőjének — a saját látókörének — mindenestre megfelelő fölfogásával abban az irányban, amelyben a hivatal működéséről és jövőjéről alkot véleményt. Nem lehet célok már csak azért sem, mert azt, akít — mint őt is — a Máv. igazgatósága nyugdíjaztatta után is szükségesnek látott visszahozni a hivatal élére, bizonyára el kell ismerni annyira szakembernek, hogy véleménye nem tűrhet kritikát. Nagyon alkalmas téma volna pedig foglalkozni azzal, hogy az — a hivatalos világban is páratlanok mondható — hátralék, amely az általa is említett katonai díjhitelezéssel kapcsolatban fennáll és amelyből a Máv. pénzügyi érdekeinek — még megközelítőleg is alig-megszabható — nagy károsodása állott elő, — éppen az ő hivatalvezetői működésének eredménye; de céltalan a múlt újból ébredő rendszerével tárgyalagos bírálattal is szembeszállni, amikor arra, hogy miként kezelik az állan pénzét, elég világot vet magának az interjúnak további passzusai, melyben beisméri a hivatal főnöke, hogy 25 tisztviselőt „politikai okokból“ szabadságoltak. Ha most még ehhez hozzáveszem azt a negatív beállítást, mint nagyon is helytálló konkrétumot, hogy a jelenlegi rendszer hívei propaganda-célokra élveznek szabadságot és állandó kijárást a hivatalból — természetesen — mint magától értetődőt, — én is koncedálom, hogy nem ilyen címen akkor — azt hiszem — tisztán áll mindenki előtt a magyar „nemzeti“ bürokrácia, amely e tekintetben — teljes bizonyossággal merem állítani — nem internacionális. Nem mehet szencziószámba az sem, hogy a hivatalnak van olyan alkalmazottja is, aki hónapokon át csupán rendőrkémi szolgálatot teljesített. Elhagyom azonban a hivatal vezetésének és a benne divó szellemnek jellemzését, mert hiszen az egész város előtt ismeretes az és elég e tekintetben az igazgatóság által ez év január havában lefolytatott (3 hétig tartó) vizsgálatra és annak jegyzőkönyvére, valamint az akkori napilapokban közreadott cikkekre hivatkozni.

Komolyan kell azonban foglalkoznom az

interjú azon részével, mely szerint Villax Béla kijelenti, hogy a multban elkövetett „kommuniztikus üzelmek“ miatt van az a 25 tisztviselő szabadságolva. Nem is kérdezhetem, mi jogosítja fel őt, ki az úgynevezett kommunizmus ideje alatt már nem vezette a hivatalt, ennek megállapítására, mert ha ő ezt hivatalosan ily határozottsággal kijelenti, feltétlenül kell, hogy megfelelő bizonyítékoknak áll bíróságában. Nem tudom ugyanis elképzelni, hogy felelős állásban levő ember egyszerűen csak rágalommal illessen 25 tisztviselőt (többek közt osztályvezetőket és főhivatalnokokat) ha nincsenek pozitív bizonyítékaik ellenük. Súlyos terhelés valakire, ha üzelmekkel lehet megvádolni, főként „kommuniztikus üzelmekkel“, amelyek bizonyára csak erősen diffamáló dolgok lehetnek. Megértem azt is, hogy ilyen emberek visszatérése a hivatal szempontjából nem kívánatos.

Ha mindezt koncedálom is, mégis kérdés kell intéznem Villax Béla leszámoló-hivatal főnökhez, vajon mint ember — nem csupán mint főnök — jó a lelkébe nézett-e önmagának, amikor ilyen nyilvános megbélyegzéssel mer pálcát törni 25 ember fölött, azoknak köz hivatalki és emberi becsületébe gázolva. Vajon gondolt-e arra, hogy bármennyire ébredő a mult hatalmi rendszere, amelyne jó kiszolgálója volt, miként éppen újból visszahívása bizonyítja, nem dőlhetnek meg a állami igazságszolgáltatás pillérei annyira, hogy ne kereshessen az a 25 ember védelmet emberi becsületének és hivatali existenciájának tisztázására, dacára egy hatalmon lévő ural rendszer elbizakodottságának.

Nem hiszem, hogy mindezzel számot vet volna, mert nem vádolná „kommuniztikus üzelmekkel“ azokat, akiknek aligha derül nagyobb bűnök, minthogy — nem is annyira Tanácskormány, mint inkább az egész földalim idő alatt — az alkalmazottak anyagi létének előmozdítására és emberi jogainak megvédésére fordították idejüket, amelyet — így klasszikusan tömör megjelölésben szemléltetni — könnyelmű és meggondolatlan játék.

Lehet, hogy az ő fölfogása szerint „kommuniztikus üzelen“ volt az, hogy azokat az előlegeket, amelyeket Szeged elzárása alatt az alkalmazottaknak — rendkívül szorongatott helyzetében — juttatott, éppen a szabadságolt tisztviselők fáradozása és amelyeket ő maga is fölvet, nem mérték a hivatali ranglétra fokozatai szerint, hanem egyenlőképpen részesítettek benne a főhivatalnokot és a teljesen lenézett „szolgát“.

Nyugodt lélekkel várnák tehát ezek a tisztviselők a beígért jurt, amely felettük ítélt lesz hivatalba, de ezek után most már sürgősen kívánják ügyük megvizsgálását, amelyről ő maguk is csak most értesültek, hogy kommuniztikus üzelmekkel kapcsolatos, mert a szabadságolásukat közlő iratban csak „ügy“-ről semmi másról szó nem volt. Kívánniok k ez már azért is, mert lelkiismeretük tanu

Az idegen valutákkal való spekuláció.

— Honnan jönnek az idegen pénznemek? — Ma még nem lehet becsülni a zugbörzékét. —

(Saját tudósítónktól.) Több ízben foglalkoztunk már a szegedi zugbankárokkal, akik valuta-spekulációkkal a legközvetlenebbül rontják a mi pénzünk értékét. Ezek a spekulánsok is megtehetős félénkek s ez okozta, hogy egy budapesti újság híre nagy ijedelmet keltett közöttük. Arról szólt a hír, hogy az antant és a semleges hatalmak huszonöt százalékg akarják biztosítani a korona értékét. Az ilyen újságközlés, pláne, ha igaz, csak örömet kelthet az elfoglaltakban, mert hiszen azt mondja, hogy végre már megakadályozzák a pénzünk teljes elértéktelenedését. A spekulánsok attól rémültek meg, hogy az általuk összevásárolt idegen valuták értéke száll le. És ijedelmeikben megcsinálták azt, amitől féltek: leszállították a saját zugkereskedelmi forgalmukban az idegen valuták értékét, mert már befejezett dolognak tartották a budapesti újsághírt. Pedig, hogy lesz-e valami a korona értékének 25 százalékg való biztosításából, azt ma sem lehet tudni.

Nem kell azt hinn, egyébként, hogy az idegen valutákkal spekuláló zugbörze csak Magyarországra szorítkozó, külön jelenség. Nagy a valutaspekuláció a román és jugoszláv földön is. Belgrád valóságos centruma ennek a pénzkereskedelemnek. Mivel azonban Belgrádnak már megvan az egész világgal való szabad kereskedelmi összeköttetése, ott a kereskedelem nem ártott. Mi ellenben úgy állunk, hogy nálunk azért adják magukat olyan sokan a pénzkereskedelemre, mert a behozatalnak rendkívüli nehézségei, szinte teljes szűnetelése miatt, alig van más tárgy a spekulációra, mint a pénz. Az

idegen valuták jobbra Belgrádból jutnak hozzánk s innen viszik Budapestre. Természetes, hogy a pénz utazása pénzbe kerül s hogy mire Budapestre jut még drágább lesz. A budapesti árfolyamok ezért mindig magasabbak a szegediekénél (egyébként ez a pénznél is ugyan, mint a legtöbb árunál).

Nyilvánvaló, hogy a zugbankárok, akik idegen valutákat hoznak a piacra, azon vannak, hogy a külföldi valuták értékét növeljék a miénk rovására, ennél fogva a korona értékének lerontásával a drágaságot növelik. Mégsem lehet tenni semmit sem ellenük. Érdeklődünk a kihágási bíróságon, hogy miért nem ugrasztják már szét a kávéházi zugbörzékét. Dr. Árvay Ferenc kihágási bíró arra hivatkozott, hogy a zugbörzések ellen nincs törvény, a háborus rendelet pedig, a mely eltiltja az áruhalmozást, illetőleg a hivatalknak áruk forgalombahozatalát, nem intézkedik a pénzről, mint áru-ról. A rendelet taxatíve felsorolja, hogy mik azok az áruk, amelyeknek adás-vételével, a nem szakmabeli kereskedő, a hivatalk, nem foglalkozhat. De ezek között az áruk között nem fordulnak elő az idegen pénznemek. A kormány azonban tervbe vette már a zugbörzések megrendszabályozását, ami összefüggésben lesz a deviza-központ visszaállításával és az ércpénzek szabad áruforgalmának betiltásával.

Megjelent a 269 Magyar, német és francia könyvek. Kölcsondíj havonta 6 kor. Zrínyi-u. 2. sz. Telefon 12—80.

Paral-buffet

Szeged, Széchenyi-tér 5. sz.

Órák és ékszerek részletfizetésre!

Elsőrendű nagy javítóműhely! **Iritz József** műórás és ékszerész **Dugonics-tér 11. szám.**

(A Brauswetter-cégnek 10 évig volt elsőrendű szakmunkása.)